

Bibliography

Newspapers and trade periodicals

British Library, London

Cold Storage and Ice Trades Review (1898–1910)/*Cold Storage and Produce Review* (1911 onwards).

Lemvig Museum, Lemvig

Dansk Fiskeritidende

Library of Congress, Washington, D.C.

New York Herald

New York Tribune

National Library of Norway, Oslo

Aftenposten

Agderposten

Arbeider-politikken

Bergens Adresse-contoirs Efterretninger

Bergens Tidende

Dagbladet

Express (Kristiansund)

Farmand

Grimstad Adressetidende

Hedemarkens Amtstidende

Haalogaland Harstad

Kysten

Mandalsbladet

Morgenbladet

Morgenposten

Norges Handels og Sjøfartstidende

Norges Sjøfartstidende (NST)

Norsk Kundgjørelsestidende

Norsk Retstidende

Romsdals Amtstidende

Stavanger Aftenblad

Skandinaven

Trondhjems Adresseavis

National Library of Sweden, Stockholm

Stockholms Dagblad

Norwegian Maritime Museum (NMM), Oslo

Cold Storage and Ice Trades Review (1905–1910)/Cold Storage and Produce Review (1911–1915).

Websites

Berliner Eisfabrik, Geschichte in Zahlen

<https://www.berlin-eisfabrik.de/Geschichte/Geschichtebau.html>

Bingia Pernis: la storia

http://web.tiscali.it/bellezza_service/index.html

Clarkson PLC

<https://www.clarksons.com/about-us/our-history/>

Compagnie du Train à Vapeur de la Vallée de Joux; L'histoire de la ligne Le Brassus-Vallorbe

<http://www.ctvj.ch/lassociation/histoire>

Encyclopædia Britannica

<https://www.britannica.com>

<https://www.britannica.com/technology/refrigeration>

Heggedal.no

<https://iheggedal.no/heggedal-sentrum-kort-resyme-av-historien/>

Historical overview of the eastern Norwegian railway

<https://www.banenor.no/Om-oss/Historisk-oversikt-jernbanen-i-Norge/Jernbanens-utvikling-i-de-ulike-landsdelene-Ostlandet/>

Lokalhistoriewiki

Haslum (Frogn) [https://lokalhistoriewiki.no/wiki/Haslum_\(Frogn\)](https://lokalhistoriewiki.no/wiki/Haslum_(Frogn))

Kølabonn (Asker gnr. 6/2) [https://lokalhistoriewiki.no/wiki/K%C3%B8labonn_\(Asker_gnr._6/2\)](https://lokalhistoriewiki.no/wiki/K%C3%B8labonn_(Asker_gnr._6/2))

Losbylinja <https://lokalhistoriewiki.no/wiki/Losbylinja>

Sjøstrand (Asker) [https://lokalhistoriewiki.no/wiki/Sj%C3%B8strand_\(Asker\)](https://lokalhistoriewiki.no/wiki/Sj%C3%B8strand_(Asker))

Syverstaddammene <https://lokalhistoriewiki.no/wiki/Syverstaddammene>

Lovdata

The Norwegian Accounting Act. section 5–3: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1998-07-17-56/kap5#kap5>

Manx National Heritage

<https://www.imuseum.im/search/collections/archive/mnh-museum-299836.html>

Mullock & Sons (Shipbrokers) Ltd.

<https://www.mullocks.com/about>

- Norwegian Centre for Research Data (NSD) <https://nsd.no/polsys/index.cfm?urlname=&lan=&MenuItem=&ChildItem=&State=collapse&UttakNr=33&person=13183>
- Pernis Josias – Cimitero Monumentale di Bonaria Comune – Cagliari
<https://www.cimiterobonaria.it/scheda/bo0034/>
- Sjøhistorie.no-Full-rigged ship Karmø.
<https://www.sjohistorie.no/no/skip/16171/>
- Scarborough Maritime Heritage Centre – History of the Scarborough Fishing Industry
<http://www.scarboroughsmaritimeheritage.org.uk/article.php?article=149>
- Tralee Fenit Greenway
<http://www.traleefenitgreenway.com/history/>
- Das Tropeninstitut, Kalt machen <https://wildeswissendotnet.wordpress.com/2012/10/10/kalt-machen/>
- Uboat.net
https://www.uboa.net/wwi/ships_hit/7398.html
- Wikipedia – *Losbylinja*
<https://no.wikipedia.org/wiki/Losbylinja>

Archive sources

Follo Museum, Drøbak

Jan Wold Hansen's papers.

Lemvig Museum Archive, Lemvig

Letter to the museum from Johan Rønberg, son of A. Rønberg.

National Library of Norway, Oslo

The Worm-Müller Collection.

The 'Green Books', Vols. I-III.

Norwegian Maritime Museum, Oslo

The Worm-Müller Collection, Boxes 1 and 4.

Brevik/Langesund. A note from Thomas Johannes Wiborg dated February 1926.

The Telemark Museum Archive (TMUA), Skien

TMUA BH-A-1051; *Isforretninger: Elvik Isforretning Åbyfforden*.

Thos. J. Wiborg Archive, Oslo

Private archive (not registered).

Accounting protocol for the shipping company AS Knut.(1925–1928).

Board protocol AS Renen (1916–1925).

Chartering journal (1872–1891).

Chartering journal (1892–1905).

Chartering journal (1906–1920).

- Copy books (1871–1920, outgoing correspondence).
 Copy book marked Østenstad Elvik (1922–1924).
 Diary for ice (1899–1929).
 Invoice book (1876–1890). (The only invoice book available).
 Protocol with ice contracts (1896–1898).
 Protocol with ice contracts (1899–1903).
 Protocol with ice contracts (1904–1909).
 Protocol with ice contracts (1910–1915).
 Folder for 'Ice facilities' marked Syverstad, Svestad and Bondivannet.
 Folder for 'Ice facilities' marked Tegdal, Morberg, Fjellstrand (1905), Svartlag dammen, Kjærnesdammen (1907), Brandts dam, Hallangen, Neset, Bundefjorden, Bæk, Fjellstrand, Kjærnes and Morberg.
 Folder marked 'General Ledger, T. & A. Wiborg' (1898).
 Folder with nine investment invitations (1907–1916).

Printed sources

A/S Akersbanene (1928)

Map of Østmarka (CC BY-SA 3.0).

Asker Libraries, Local Collection, Asker

Kierulf, Hjalmar: Photo of schooner loading ice at Presteskjæret at the end of the ice chute (c. 1890).

Two photos of cutting and transport of ice at the lake Bondivannet in 1925.

Photo of wooden steamship loading ice using steam winches and derricks (Bjerkåsholmen in 1902).

Bridge, Albert

Photo of Fenit's railway extending onto the loading quay. Photo © Albert Bridge (cc-by-sa / 2.0).

Det Norske Veritas, Oslo

Ship registers (1886, 1890, 1894, 1898, 1902, 1908, 1915, 1916).

Lloyd's Register, London

Lloyd's Register of Ships (1916).

Musées de Cognac, Cognac.

Advertisement for the company Prytz & Cie.

National Library of Scotland, Edinburgh

Scottish Post Office Directories; County Directory of Scotland.

Norenberg, John Tore

Photo of the schooner *Pampa* loading at Elvik ice house in 1923.

Photo of MS *Tartar* loaded with pit props.

Photo of MS *Tartar*.

Norwegian Maritime Museum, Oslo

The Petter Malmstein Sailing Ship Register.

Photo of the barque *Preciosa*.

Photo of SS *Knut Skaaluren*.

Wilsø, Anders Beer: Photo of SS *Isbjørn*.

Skudesneshavn Museum, Skudesneshavn

Photo of the full-rigged ship *Karmø*.

Statistics Norway, Oslo

Consulate reports from the consuls of Sweden/Norway (1890–1900).

Excerpts from annual reports from the consuls of Sweden/Norway (1879–1889).

Historical statistics of external trade (1847–1930).

Historical statistics of external trade by country (1865–1930).

Historical statistics of external trade by customs office (1870–1923).

Historical statistics of water transport (1925, 1928).

Stavanger City Archive, Stavanger

Photo of SS *Tromøy* (as the *Solnut*) during outfitting.

Telephone conversations/e-mail correspondence

Information from Lill Elisabeth Sinding Havstad, the current owner of Haslum ice ponds (26 March 2020).

E-mail from Dr Robb Robinson, Blaydes Maritime Centre, University of Hull (19 June 2020).

E-mail from Tomas Johannesson, editor of *Båtologen*, member magazine of Klubb Maritim Sweden (18 November 2021).

E-mail from Berit Eide Johnsen (April 2023).

Literature

Andersen, A. B. (1978). *Fra seil til damp, Stavanger sjøfarts historie*. Dreyer Bok AS.

Andersen, H. W. (1997). Producing producers: Shippers, shipyards and the cooperative infrastructure of the Norwegian maritime complex since 1850.

In C. F. Sabel & J. Zeitlin (Eds.), *World of possibilities: Flexibility and mass production in Western industrialization*. Cambridge University Press.

Ansteinsson, J., & Reiersen, O. (1998). *Norsk-engelsk teknisk ordbok* (dictionary, 4th ed.). Bruns Forlag.

Bakka, D. Jnr. (1975). Betongskipsbygging i Norge under første verdenskrig.

In D. Bakka (Ed.), *Skipet* (No. 2). Norsk Skipsfartshistorisk Selskap.

- Bakka, D. Jnr. (1983). Tredampere. In D. Bakka (Ed.), *Skipet* (Nos. 1 and 2). Norsk Skipsfartshistorisk Selskap.
- Barr, S. (2019). Norge-ekspedisjonen. In *Store norske leksikon* (encyclopedia). Foreningen SNL.
- Beamon, S. P., & Roaf, S. (1990). *The ice-houses of Britain*. Routledge.
- Berdrow, W. (1896). *Die Gewinnung des Natureises*. In *Zeitschrift Gartenlaube*, Ausgabe 47. <https://www.berlin-eisfabrik.de/Geschichte/Natureis.html>
- Borgnes, O. (1968). (Ed.). *Kjøleteknikk*. Teknologisk Forlag.
- Brinchmann, C., Daae, A., & Hammer, K. V. (1912). *Hvem er hvem?* H. Aschehoug & Co.
- Bruland, K., & Mowery, D. C. (2014). Technology and the spread of capitalism. In L. Neal & J. G. Williamson (Eds.), *The Cambridge history of capitalism* (Vol. II *The spread of capitalism: From 1848 to the present*). Cambridge University Press.
- Bruland, K. (2022). *Den industrielle revolusjonen: Kapitalisme, industri og teknologi*. Cappelen Damm Akademisk.
- Clayton, H. H., Exner, F. M., Walker, G. T., & Simpson, G. C. (1927). *World weather records collected from official sources*. Smithsonian Miscellaneous Collections.
- Claviez, W. (1990). *Sjøfartleksikon* (encyclopedia). Norwegian edition edited by P. G. Zwilgmeyer. Teknologisk forlag.
- Cummings, R. O. (1949). *The American ice harvests: A historical study in technology, 1800–1918*. University of California Press.
- Damgaard, E. (2020). *Lemvig – en vestjysk verden. 1900–1970* (manuscript, unpublished). Lemvig Museum.
- Dannevig, B. (1981). *C. H. Sørensen & Sønner*. C. H. Sørensen & Sønner.
- David, E., & Norman, J. (1994). *Harvest of the cold months: The social history of ice and ices*. Michael Joseph.
- David, R. (1995). The Demise of the Anglo-Norwegian Ice trade, *Business History*, 37:3, 52–69.
- de Kerchove, R. (1961). *International Maritime Dictionary* (2nd. ed.). D. Van Nostrand Company, Inc.
- Den Norske Sagførerforening. (1902). *Norsk Retstidende – Ugeblad for Lovkyndighed, Statistik og Statsøkonomi*.
- Egeberg, W. P. (1957). *Opptegnelser om slekten Parr og dens ætlinger*. Det Mallingsste Boktrykkeri.
- Eirheim, A. (2012). *Borøya-vandring gjennom ny og gammel tid*.
- Eisrennen am Zeller See. *Die Eisdecke des Zeller Sees. Anmerkung: Eisgewinnung am Zeller See* (chronicle). <https://www.thumersbach.at/eisrennen/html/eisdecke.html>
- Fischer-De Santi, K. (2015). *Ein eiskaltes Geschäft, St. Galler Tagblatt*. <https://www.tagblatt.ch/ostschweiz/stgallen-gossau-rorschach/ein-eiskaltes-geschaef-ld.379440>

- Fleischer, M. (1925). *Slektene Wiborg, Brevik – Kragerø grenen, Schreiner, Esmark, Høegh*.
- Frihagen, A. (1963). *Linjekonferanser og kartell-lovgivning. Offentlig kontroll og regulering av linjekonferanser og andre private, konkurransebegrensende avtaler i internasjonal sjøfart*. [Doctoral thesis, University of Oslo].
- Gardåsen, T. K. (2004). Isblokkar viktig eksportvare: Isbruk i Grenlandsfjordane 1835–1962. In R. Slokvik (Ed.), *Kultur menneske før og no: Årbok for Telemark 2004*. Stiftinga Årbok for Telemark.
- Gisholt, T. (1947). *Herrevassdragenes Fellesfløtningsforening 1847–1947. Et utdrag av vassdragenes og Fellesfløtningsforeningens historie gjennom 100 år*. Herrevassdragenes Fellesfløtningsforening.
- Gisler, A. M. (2008). «Ischä» – Produktion von Natureis in Rothenthurm. <https://www.e-periodica.ch/cntmng?pid=mhv-001:2008:100::476>
- Gjerløv, E. (1983). *En fjordbys havfiskere 1908–1983*. Lemvig Fisheries Association.
- Grytten, O. H. (1991). *Krise eller glemt storhetstid? Transformasjonen fra seil til damp i norsk skipsfart 1880–1910 i internasjonalt perspektiv*. SIS-notat nr.24/1991, Arbeidsnotat nr.69/1991. Stiftelsen for samfunns- og næringslivsforskning.
- Gundersen, A. T. (2021). Molbæktjernet. In *Mossehistorien lokalhistoriske artikler*. <https://mossehistorien.no/molbaektjernet>
- Gøthesen, G. (1986). *Med is og plank i Nordsjøfart*. Grøndahl & Søn.
- Hals, H. (1968). *Eidanger Bygdehistorie*. Porsgrunn kommune.
- Hambro, E. (1901). *Domme og kjendelser ved Kristiania byret i borgerlige retsretter*. 1st compilation (1867–1891), Vol. 2 (1886–1891). Jacob Dybwads Forlag.
- Hanisch, T. (1983). *Fire transformasjoner i skipsfarten*. In T. Bergh et al., *Fire transformasjoner i skipsfarten*. Gyldendal Norsk Forlag.
- Harley, C. K. (2014). British and European industrialisation. In L. Neal & J. G. Williamson (Eds.), *The Cambridge history of capitalism* (Vol. I. *The rise of capitalism: From ancient origins to 1848*). Cambridge University Press.
- Hermansen, K. (2008). Sejlskibsfarten fra Marstal omkring år 1900. In E. B. Kromann (Ed.), *Marstal Søfartsmuseum 2008*. Marstal Søfartsmuseum.
- Histoire de l'eau à Hyères*. (2005). *La glace de la nature Acovitsotil-Hameau* (Historical Provence-Paper 220). http://www.histoire-eau-hyeres.fr/616-histoire_glace-pg.html.
- Hobsbawm, E. J. (1968). *Industry and empire*. New Press.
- Hodne, F. (1981). *Norges økonomiske historie 1815–1970*. J. W. Cappelens Forlag.
- Hodne, F. & Grytten, O. H. (1992). *Norsk økonomi 1900–1990*. Tano A.S.
- Hodne, F. & Grytten, O. H. (2000). *Norsk økonomi i det 19. århundre*. Fagbokforlaget.
- Holm, C. H. (1996). *Frogn Bygdebokverk*. Frogn kommune.

- Holm-Petersen, F., & Rosendahl, A. (1951). *Fra seijl til diesel. Dansk skibsfart, søhandel og skibsbygning*. Skandinavisk Bogforlag.
- Hope, R. (1990). *A new history of British shipping*. John Murray Ltd.
- Hornby, A. N. (1980). *Oxford advanced learner's dictionary of current English* (3rd ed.). Oxford University Press.
- Hovland, K. S. (1980). *Norske seilskuter på Islandsfiske*. Universitetsforlaget.
- Idsø, J. (2014). Stordriftsfordeler. In *Store norske leksikon* (encyclopedia). Foreningen SNL. Retrieved 6 March 2021 from <https://snl.no/stordriftsfordeler>
- Johansen, P. (1940). Verdenshusholdningen før og etter krigen 1914–1918. In *Norsk Sjøfartsmuseum 1914–1939, Norsk Sjøfartsmuseum Oslo skrift nr. 30–33*.
- Johnsen, B. E., & Sætra, G. (2016). *Sørlandsk skipsfart 1600–1920*. Portal forlag.
- Keilhau, W. (1927). *Norge og verdenskrigen*. H. Aschehoug & Co.
- Kinross, F. (1991). *Coffee and ices. The story of Carlo Gatti in London*. Felicity Kinross.
- Kolltveit, B., & Bjørklund, J. G. (1989). *Norsk sjøfart i det 20. århundre*. In B. Bergren, A. E. Christensen & B. Kolltveit (Eds.), *Norsk Sjøfart* (Vol. 2). Dreyers Forlag.
- Kolltveit, B., & Bjørklund, J. G. (1990). The 20th century. In B. Kolltveit (Ed.), *Trade winds: A history of Norwegian shipping*. Dreyers Forlag.
- Larsson, B. (2000). *Svenska varor på svenska kölar: Staten, industrialiseringen och linjesjöfartens framväxt i Sverige 1890–1925*. [Doctoral thesis, University of Gothenburg].
- Manley, G. (1958). Temperature trends in England, 1698–1957. *Arch. Met. Geoph. Biokl. B.* 9, 413–433. <https://ezproxy1.usn.no:3528/10.1007/BF02243048>
- McConville, J. (1999). *Economics of maritime transport theory and practice*. Witherby & Company Ltd.
- Norwegian Meteorological Institute. (1958). *Temperature data. The air temperature in Norway 1861–1955 in mean values*. H. Aschehoug & Co.
- Merok, E., & Ekberg, E. (2009). Norwegian shipping in the Port of Liverpool, 1855–1895: Niche Specialization and Anglo-Norwegian Networks. *International Journal of Maritime History XXI*, No. 2.
- Müller, G. (1995). Die Gewinnung und Verwendung von Natureis. Geografische Aspekte eines beinahe vergessenen Kapitels der Wirtschaftsgeschichte. Salzburg als Beispiel. *Mitt(h)eilungen der Gesellschaft für Salzburger Landeskunde*, 135, 773–802.
- Norseng, P. (2014). Naturiseksport i norsk sjøfartshistorie. In *Hundre år over og under vann: Kapitler om maritim historie og arkeologi i anledning Norsk Maritimt Museums hundreårsjubileum*. Novus forlag.
- Norseng, P. (2019). Fersk fisk og kald pils i «den siste istid». Om naturisens rolle i kystøkonomien og det moderne gjennombruddet i Norge. *Heimen*, No. 3.

- Norwegian Shipowners' Association. (1960). *Norsk skipsfart i vårt århundre. Hovedlinjer i utviklingen*. Norges Rederforbund.
- Nygaard, K. M. (1999). *Fra seilskip av tre til dampskip i linjefart. Fred. Olsens rederivirksomhet 1886–1914*. [Post-graduate dissertation in History, University of Oslo].
- Nygaard, K. M. (2011). *The Scandinavian Lines og Sør-Afrikakonferansen. Linjefart mellom Europa og Sør-Afrika 1900–1940*. [Doctoral thesis, University of Bergen].
- Nygaard, K. M. (2022). Two conferences in the natural ice trade. *International Journal of Maritime History*, 34(1), 133–155.
- Onestad, K. A. (2016). *Russisk tømmer på skip fra Arendal til Storbritannia i perioden 1880–1914*. [Post-graduate dissertation in History, University of Agder].
- O'Rourke, K. H., & Williamson, J. G. (1999). *Globalization and history: The evolution of a nineteenth-century Atlantic economy*. MIT Press.
- Ouren, T. (1981). The Norwegian ice trade. In *Ice carrying trade at sea*. Maritime Monographs and Reports, No. 49. National Maritime Museum.
- Ouren, T. (1991). The impact of air temperature on old Norwegian ice exporting. *Norwegian Journal of Geography*, 45, 25–33.
- Parker, W. J. L. (1981). The east coast ice trade of the United States. In *Ice carrying trade at sea*. Maritime Monographs and Reports, No. 49. National Maritime Museum.
- Pedersen, E. (1933). Kragerøs sjøfartshistorie fra 1850. *Norsk Sjøfartsmuseum, skrift nr. 15*. Norwegian Maritime Museum.
- Poppe, E. (1997). Bestefar – et barnebarns erindringer. In L. H. Wiborg Karlsen, *Slekten Wiborg Breviks-grenen*. L. H. Wiborg Karlsen.
- Riste, O. (1965). *The neutral ally: Norway's relations with belligerent powers in the First World War*. Universitetsforlaget.
- Rübner, H., & Scholl, L. U. (2009). Major German shipping lines during the 1920s and 1930s. *International Journal of Maritime History*, Vol. XXI, No. 1.
- Røijen, K. (1958). Om bord hos min far på fullriggeren Karmøy. In *Jul på Karmøy*. Sven Svensen, Kopervik.
- Schilbred, C. S. (1946). *Brevik gjennom tidende*. Brevik Historielag. J. W. Cappelens Forlag.
- Schilbred, C. S. (1949). *Bamble Sparebank gjennom 100 år, 1849–1949*.
- Schreiner, J. (1963). *Norsk skipsfart under krig og høykonjunktur, 1914–1920*. J. W. Cappelens Forlag.
- Siewers, V. H. (1903). *Domme og kjendelser ved Kristiania byret i borgerlige retsretter*. 2nd compilation (1892–1900), Part 2: *Domme og kjendelser i udvalg*. Jacob Dybwads Forlag.
- Siewers, V. H. (1906). *Domme og kjendelser ved Kristiania byret i borgerlige retsretter*. 3rd compilation (1901–1905). Jacob Dybwads Forlag.

- Sjøfartskontoret (1918). *Sjøforklaringer over norske skibes krigsforlis*. Bind III. Annet halvår 1917. Sjøfartskontoret.
- Sjøfartskontoret (1918). *Sjøforklaringer over norske skibes krigsforlis*. Bind IV. 1918. Sjøfartskontoret.
- Smith, E. C. (1943). Some Pioneers of Refrigeration. In *Transactions of the Newcomen Society for the study of the history of engineering and technology*, (Vol. XXIII, 1942–1943). Taylor & Francis.
- Smith, P. C. F. (1981). Concentrated Wenham: New England ice in Albion. In *Ice carrying trade at sea*. Maritime Monographs and Reports, No. 49. National Maritime Museum.
- Store norske leksikon*. (2018). Norwegian encyclopedia. Foreningen SNL.
- Surland, S. K. (2021). *Ice as an agent of change in a colonisation project: Norwegian ice to Algeria in the 19th century*. [Post-graduate dissertation in History, University of Oslo].
- Sætra, G. G. (2008). *Aust-Agder og sjøfarten – Rederens rolle*. Aust Agder Rederiforening.
- Sørensen, J. (2010). *Is-farten fra Grenlandsområdet på 1800-tallet og frem til første verdenskrig*. Oppsummering kåseri, Langesund og Omegns Sjømannsforening.
- Tandberg, B. (1999). *Fullrigger Calbuco*. In D. Bakka (Ed.), *Skipet* (No. 3). Norsk Sjøfartshistorisk Selskap.
- Teltower Kreisblatt*. (1886), p. 554. <https://www.berlin-eisfabrik.de/Geschichte/Rummelsbg.html>
- Tenold, S. (2019). *Norwegian shipping in the 20th century: Norway's successful navigation of the world's most global industry*. Palgrave Macmillan.
- Thevenot, R. (1979). *A history of refrigeration throughout the world*. International Institute of Refrigeration.
- Tønnesen, J. N. (1951). Sjøfartsorganisasjoner. In J. S. Worm-Müller (Ed.), *Den norske sjøfarts historie* (Vol. 2.3, p. 209). J. W. Cappelens Forlag.
- Tønnesen, J. N. (1957). *Porsgrunns historie: Fra trelast og skipsfart til industri 1807–1920*. Porsgrunn Kommune.
- Weightman, G. (2002). *The frozen water trade: How ice from New England lakes kept the world cool*. HarperCollins.
- Weydahl-Ottesen, A. (2006). Industrihistorie langs Årungselsva. In Ø. Retvedt (Ed.), *Follominne, årbok Follo historielag*. Follo historielag.
- Weyergang-Nielsen, A. (1994). *Fra seil til damp*. Solum Forlag.
- Wiborg, H. (1943). An account of the family's involvement in the ice export trade. (Unpublished manuscript).
- Wiborg, T. J. (1912). Thos. J. Wiborg, meddelt av ham selv. In G. Sörensen (Ed.), *Hvalfangsten dens historie og mænd*. A/S Det Norske Forlagskompani Limited.
- Wiborg, T. J. (1914). Lidt om vor isexport fra dens første dage (Article). *Grenmar*.

- Winge, H. (1981). Smakke. In R. Fladby, S. Imsen & H. Winge (Eds.), *Norsk historisk leksikon, næringsliv, rettsvesen, administrasjon, mynt, mål og vekt, militære forhold, byggeskikk m.m. 1500–1850* (p. 309). J. W. Cappelens Forlag AS.
- Worm-Müller, J. S. (1935). Den oversjøiske fiskefart. In J. S. Worm-Müller (Ed.) *Den norske sjøfarts historie* (Vol. 2.1, pp. 688–705). Steenske Forlag.
- Worm-Müller, J. S. (1950). Skibsmegleren og befraktningsagenten. In J. S. Worm-Müller (Ed.) *Den norske sjøfarts historie* (Vol. 2.2, pp. 436–441). J. W. Cappelens Forlag.
- Ytreberg, N. A. (1951a). Gjennombruddstiden. In J. S. Worm-Müller (Ed.), *Den norske sjøfarts historie* (Vol. 2.3, pp. 302–335). J. W. Cappelens Forlag AS.
- Ytreberg, N. A. (1951b). Dampskipene seirer 1900–1914. In J. S. Worm-Müller (Ed.), *Den norske sjøfarts historie* (Vol. 2.3, pp. 336–358). J. W. Cappelens Forlag.
- Ytreberg, N. A. (1951c). Fart og farvann. In J. S. Worm-Müller (Ed.), *Den norske sjøfarts historie* (Vol. 2.3, pp. 409–460). J. W. Cappelens Forlag.
- Zakariassen Z. (1975). *Bygdebok for Bamble*. Bamble kommune.
- Zanda, G. (2013). I Pernis: una famiglia di imprenditori cagliaritani di origine svizzera e l'attività consolare svolta nel capoluogo sardo tra Ottocento e Novecento. In M. Contu (Ed.), *AMMENTU Bollettino Storico, Archivistico e Consolare del Mediterraneo (ABSAC)*. Periodico annuale pubblicato dal Centro Studi SEA di Villacidro.

